

Yahya Hassan: Runot 2

[AM/31 ADMIN](#)

LIISAMARI SEPPÄLÄ (28.5.2021)

Tanskalainen Yahya Hassan (1995–2020) ehti lyhyen elämänsä aikana julkaista kaksi runokokoelmaa. Ensimmäinen, vuonna 2013 julkaistu kokoelma myi 122 000 kappaletta ja on yhä Tanskan eniten myynyt esikoisrunokokoelma. Nyt suomennettu *Runot 2* (*Yahya Hassan 2*, suom. Katriina Huttunen 2020) oli ehdolla Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon saajaksi vuonna 2020.

Yahya Hassan oli toisen polven maahanmuuttaja. Hän syntyi Århusissa, mutta hänen palestiinalaiset vanhempansa olivat tulleet Tanskaan pakolaisina Libanonista 1980-luvulla. Yahyan isä oli syntynyt pakolaisleirillä.

Yahya Hassan kirjoittaa omista kokemuksistaan ja omasta elämästään, ja se on hänen tekstiensä ehdoton vahvuus. Runojen puhuja on niin lähellä kirjailijaa itseään, että on parasta ajatella teksti omaelämäkerrallisena ja autofiktiivisenä.

Runot 2 kertoo palestiinalaistaustaisesta tanskalaisesta miehestä, jolla on rikosrekisteri ja jonka ensimmäinen runokokoelma on julkaistu. Teoksessa kerrotaan, millaista on kuuluisan runoilijan elämä, millaista on vankilassa ja millaista on tahdonvastaisessa psykiatrisessa hoidossa.

Nyt suomennettu *Runot 2* sisältää edeltäjänsä tavoin aggressiivisia runoja. Tekstin hyökkäävyyttä korostaa runojen kirjoittaminen isoilla kirjaimilla ja ilman välimerkkejä. Edellisessä teoksessa oli sentään vielä huutomerkkejä, nyt nekin ovat jääneet pois. Tekstissä käytetyt alatyyliset sanat ja ilmaisut vain voimistavat teoksen karua tyyliä, aivan kuin runoilija huutaisi ja sylkisi ulos vihaansa.

Tekstin aggressiivisuutta lisää myös väkivallan ja sen uhkan kuvaaminen. Runojen puhuja on tappouhkauksia saanut nuori mies, joka liikkuu kaupungilla luotiliiviin pukeutuneena tuliase mukanaan.

KUN KÄYTIN PÄIVITTÄIN PUKUA

HE SANOIVAT ETTÄ MINUN PITÄISI KÄYTTÄÄ JOTAKIN MUUTA

KUN ALOIN KÄYTTÄÄ LUOTILIIVEJÄ JA PISTOOLIA

HE SANOIVAT ETTÄ MINUN PITÄISI KÄYTTÄÄ TAAS PUKUA

MUTTA SITTEN ALOIN KÄYTTÄÄ VANKILAVAATTEITA

NE ISTUVAT KAIKESTA HUOLIMATTA PAREMMIN KUIN KUOLINVAATTEET (s. 62)

Ensimmäisen runokokoelman lukeneelle on selvää, että väkivalta kumpuaa jo lapsuudesta. Yahyan isä lyö lapsiaan usein ja monin eri tavoin. Isäänsä pelkäävä poika joutuu koulukotiin jo 13-vuotiaana. Yahya varastaa autoja, käyttää huumeita ja ryöstelee. Hän karkaa laitoksesta ja hänet etsintäkuulutetaan jo teini-ikäisenä.

Ensimmäisessä kokoelmassa kerrotaan, miten Yahya asuu ghetossa mutta saa käsiinsä maailmankirjallisuutta. Yahya lukee Knausgårdia ja Dostojevskiä. Nyt suomennetussa kokoelmassa kerrotaan, miten menestynyt runoilija kiertää Euroopassa esittelemässä tekstejään. Arvostettu kokoelma käännetään monelle eri kielelle. Palkittu runoteos tuo tekijälleen myös vaurautta. Yahya ei kuitenkaan pysty loittonemaan väkivallasta. Aivan kuin aggressiivisuus olisi juurtunut häneen itseensä ja kaikkeen, mihin hän törmää.

OLEN RAKASTUNUT NAISEEN

JOKA TEKEE MINUSTA RIKOSILMOITUKSEN

AINA KUN LÄHENTELEN

VALTIO SEKAANTUU RAKKAUTEENI

JA LAIMINLYÖ TURVALLISUUTENI
HÄN ON SAANUT VARUSTEEKSEEN HÄTÄHÄLYTTIMEN
VAIKKA MINÄHÄN SELLAISTA TARVITSISIN
VIIMEKSI KUN PYYSIN HÄNEN KÄTTÄÄN
KÄTENI SIDOTTIIN JA MINUT PIDÄTETTIIN (s. 43)

On selvää, että Yahya Hassan ei löydä paikkaansa tässä maailmassa. Hän pyrkii pois kaduilta, joilla hän kasvoi. Hän ei kuitenkaan ehdi oppia, miten solahtaa siihen korkeakulttuurin maailmaan, jossa hänen teoksiaan luetaan ja arvostetaan.

VIERAISTA TULI TUTTAVIA
JA TUTTAVISTA TULI MINULLE VIERAITA
KUN VIERAAT HALUSIVAT TUNTEA MINUT
TUTTAVAT EIVÄT HALUNNEET ENÄÄ TUNTEA MINUA
VARJONI HYLKÄSI MINUT
JA YLLENI PIIRTYI HAHMO
MYÖHEMMIN MINUSTA TULI ITSENI KARIKATYYRI (s. 39)

Tekstien Yahya Hassan on ulkopuolinen kaikkialla. Runoilija Yahya Hassan oli ulkopuolinen elämässään. Hänet löydettiin kuolleen kotoaan, eikä kuolemaan uskota liittyvän rikosta.

RUNOKIRJANI KÄTKEE DEKKARIN JUONEN
PISTOOLINI ON LÄVISTÄNYT IHMISEN
MUISTIVIHKONI ON VIELÄKIN VERINEN
SANOMANI LIENEE LIIAN ROSOINEN (s. 64)

Teosta lukiessani törmään säkeisiin, joiden merkitystä jään pohtimaan. Alkuperäiseen tekstiin tutustuminen syventäisi varmasti lukukokemusta. Jotain Hassanin kielestä voi tavoittaa kuuntelemalla videoita, joissa runoilija itse monotonisella ja lakonisella äänellään lukee omia tekstejään. Pitää muistaa, että Yahya Hassan ei ole kirjoittanut runojaan omalla äidinkielellään.

Yahya Hassanista puhuttaessa ei voi unohtaa uskontoa. Kirjailijan antamat haastattelut tuovat esiin ihmisen, joka kritisoi islamia ja etenkin vanhempiansa sukupolven tekopyhää suhtautumista Jumalaan. *Runot 2* esittelee nuoren miehen, joka epäilee mutta ilmeisesti ainakin jollain tasolla uskoo silti. Yahya Hassan oli muslimi, ja hänet on haudattu muslimien hautausmaalle.

KERRAN OLIN KYLLIN UHKAROHKEA HUUTAAXSENI JUMALILLE
NYT OLEN KYLLIN ROHKEA

OLLAKSENI KOROTTAMATTA ÄÄNTÄNI KENELLEKÄÄN
JOTA EN OLE VIELÄ KOHDANNUT (s. 115)

Runot 2 nojaa monessa suhteessa aiemmin julkaistuun kokoelmaan. Ensimmäisen kokoelman voi vielä lukea itsenäisenä teoksena. Toisen ymmärtämistä helpottaa olennaisesti ensimmäisen lukeminen, koska ensimmäinen antaa viitteitä siitä, miten ja miksi tähän on tultu.

Yahya Hassan kertoo elämästään ja elinympäristöstään aidosti ja todesti. Runojen avulla hänen vihaansa pystyy ymmärtämään. Runojen lukeminen antaa hyvän käsityksen niistä ristiriidoista, jotka kirjailija kohtasi elämänsä aikana. Mitä tahansa teoksen sisällöstä ajatteleekin, Yahya Hassania ei voi sivuuttaa kevyesti.

Yahya Hassan: *Runot 2 (Yahya Hassan 2)* Suom. Katriina Huttunen. Tammi 2020. 119 s.

Yahya Hassan: *Runot (Yahya Hassan)* Suom. Katriina Huttunen. Tammi 2014. 167 s.

Liisamari Seppälä on helsinkiläinen kirjoittamisen maisteri Jyväskylän yliopistosta.